

Walter Scott

/1771-1832/

Skócia, skótok, - ha ezeket a szavakat halljuk, azt hiszem mindenkinek a büszke, magukat gacclának nevező leggyalokok jutnak eszébe. Eszünkbe jut a skót népviselet, a skót dudu, a skót népballadák és a már fogalommá vált skót takarékosság, csak éppen a skót irodalom nem. Pedig Skócia is világhírű írók és költők hazája, hogy csak néhányat említssek Carlyle, a híres történelmi író, Burns a „skótok Petőfije” és a skót volt a történelmi regény meglátandója Walter Scott is, akivel romantikus regényei alapján az olvasó azt hiszheti, hogy irgalmas, fordulatokban gazdag életre volt. Aki így gondolkodik, azt nagy valószínűségi, ha utána néz feltételezések, mert Scottnál szűkebb és eseménytelenebb életű írót nehezen találunk.

Scott 1771-ben Edinburgh-ban született, apja ügyvéd volt és maga is jogipályára készült. Már fiatal korában bejárta az országot és régi legendákat és balladákat gyűjt. Később maga is verseket ír és fordít, így Bürger Leonoráját és Goethe Goetzjét is. 1802-ben kiadja nagy népballada-gyűjteményét. Az ezután következő években több verseskötete jelenik meg.

Nem egy verse vált híressé, így pl.: a „Tó asszonya” vagy a „Marmion”. Kb. 40 éves mikor feltűnt a fiatal Byron, mivel nem mert versenyezhessen vele és átírt a prózára. Első regénye a névtelenül kiadott „Waverley”. A „Waverley” az 1745-ös angol-skót polgárháború korába vezet bennünket. Ezt a regényt egy két ábrázoló verssel vezeti be...
- hallgatunk meg ezt Borda's díjra felolvasásán

Megtalálhatjuk ebben a regényben mindent a fordulatos-
ságot, romantikát, az elmúlt korok testébe-lelkébe, tükörképbe,
életmódjába, felfogásába való művészi beleélést, amelytől
minden kor olvasói annyira szerettek. A történet főhőse,
aki a haladőbb kortársaságban küzd tisztításgyan,
elcsábítja a teakciós lázadók romantikája és egy
szerelem, és áll a régi tudás híveikhez. A lázadást
leveri és a főhős a kamis romantikából kijózanodva
próbál beilleszkedni a társadalomba. A regény érde-
kessége, hogy az író ugyanakkor mikor szeretettel mu-
tatja a skót legyőzött lázadók romantikáját, egy
pillanatra sem habozik, hogy az olvasót a jövő, a
fejlődés felé irányítsa. A regényre legjellemzőbb kapou-
latot maga az író mondja:

"Így teszek én is, mint az a hátrólatlan, lusta gyerek,
aki egy követ gurít le a domboldalon; a kö kezdet-
ben lassan indul, jobbra-balra szökken, kikerül minden
kis akadályt, de ha már elérté teljes nyomatékát,
öles ugrásokkal, füstölőre elábörög lefelé, lesodot
sördüjt és kottátot."

Későbbi regényeit sokáig mint a "Waverley szerzője" szignálja.
Tükörkép — melyet mindentüli ismer — csak halála előtt 5 évvel
írta el olvasóinak. Regényei közül legismertebb az
"Ivanhoe", az a könyv a középkort varázsolja az
olvasó elé. Ehhez, hogy tökéletes képet adjon a kora
középkorról, rengeteg aptó adatot kellett összegyűjtenie,
Ilyen a nagy vallástörténelmi anyag melyet itt felhasz-
nál, hogy a kor hangulatát, szólásformáit, a különböző
szereplők sajátosságait visszaadhassa. Az északi mitológia
alapszára hívathozik a regény angolzász szereplőinek
jellemezéseket. Azonban, ha pontosan utánanéznünk a
vallási utalásoknak, egy mellőfogást is találunk.
Ulrika, imáját Zernebak-hoz intézi, pedig az nem az
angolzász mitológia alakja, hanem egy sláv isten a
pogányság korából és helyes neve Cernibog azaz fekete
isten.

3,
Scott hallat a német zsidók megaláztatott helyzetéről, a
/Felfo/ felvilágosodott - uak nevezett XIX. század elején.

Felháborodásában katartozta el, hogy regényében ezzel
foglalkozik. Saját korának problémáiból indul ki, de a
regényben teljes költéséggel mutatja be azt. A mű I.
Richard utalkodása idején játszódik, a keresztelési
korában. Főhőse Ivanhoe maga is kereszties vitéz, ki a
Szentföldről visszatérve óriási válságban találja hazáját.

A válságban lévő Anglia gazdasági és történelmi
viszonyait mélyen elemzi és teljes költéséggel és töké-
leteséggel adja vissza. Vessük, hogy így le ezt az író.

/Felolvasás: Ivanhoe. I. fejezet. 5-7. oldal/

Jellemzései, leírásai, képei is tökéletesek. A regényben
szereplő alakokat szinte magunk előtt látjuk, olyan
eleven képet fest élénk. Itjen pontos leírást például
Brian de Bois-Guilbert-től ad. /Brian de Boagilbert/

/Felolvasás: II. fejezet = 15-16. oldal/

Ebben a regényében feldolgozza a népszerű Robin
Hood mondát is, melynek segítségével a királyt a
főural ellencében támogató angol szárm. parasztokat
mutatja be. Ita magának egy későbbi kevésbé ismert
regényét a „Pevenil lovag”-ot, ott is a válságban
lévő ország problémáival foglalkozik. Ebben a műben
két család történelmi keresztül a XVII. sz.-beli királyi
és köztársasági párt a katolikusok és puritánok
közötti ellentétet mutatja be. Egy másik igen
népszerű regényében a „Quentin Dward”-ben egy
skót ifjú szemével mutatja be a XI. Lajos korabeli
francia királyságot. Ezen a regénynek talán nem
is a skót ifjú a teljes mértékű főhőse, hanem
maga Lajos király, aki a történelem egyik leg-
érdekesebb alakja.

4.
Másik regénye a „Rob Roy” a XVIII. század angol polgáriábotniainak utolsó fellebbadását dolgozza fel egy érdekes történetben. Más regénye a „Lamermoori menyasszony” Donizetti operájának adott alapot. Munkássága a világirodalom nagy alajaira volt befolyással, így pl.: Victor Hugo, Maupassant, Prosper Mérimée, Jókai Miklós, Kécsy Sigmund munkásságára.

Walter Scottot, ha tárgyilagosan értékeljük látjuk gyengéit is. Nem realista író, hanem romantikus, és csak az irodalmi iránynak erényeivel és hibáival egyaránt rendelhetik. Regényeiből mégis valami különös báj, fiatalos üdőség árad. Nem ártott neki sem az idős, sem a divat változása. Világosra olvassák ma is, és műveinek érzessége a világirodalom elvülhetetlen kincséi közé tartozik.